

20. De dood van Dumuzi

In Sumerië zongen de boeren vijfduizend jaar geleden tijdens de lente liederen over godin Inanna en de herder Dumuzi. Hun liefdesspel zette de natuur in bloei, maar hun idylle was van korte duur. Na de vruchtbaarheid van het voorjaar volgt immers onafwendbaar het jaarlijkse verdorren van de gewassen. Dumuzi, de minnaar van godin Inanna, is dan ook gedoemd te sterven. Zijn dood wordt beschreven in de mythe 'Dumuzi's droom'¹

Dumuzi heeft een droom die zijn onheilspellende noodlot lijkt aan te kondigen. In paniek schrikt hij wakker en roept om zijn zuster. 'Haal mijn zuster, ik wil dat zij mijn droom verklaart'. Zijn zuster Geštin-ana komt onmiddellijk toegesnel en Dumuzi vertelt haar meteen de details van wat hij heeft gedroomd. Zij schrikt hevig, want ze weet dat de droom voorspelt dat hij zal sterven. Ze wil de droom liever niet uitleggen, maar na aandringen van Dumuzi doet zij het ten slotte toch. Eén voor één verklaart de betekenis van de beelden uit Dumuzi's droom. *Jouw heilige drinkbeker die van de haak viel ben jij die van de schoot van je moeder afvalt, zegt Geštin-ana, Dat je kromstaf verdween betekent dat een kwelgeest je zal blijven slaan. De roofvogel die een lam uit de schaapskooi roofde is de man die je op je wangen zal slaan; de valk die de mus op het hek ving is de grote demon die zich uit de haag op jou zal storten.* Ook de melkbussen en drinkbekers die op de grond lagen verwijzen naar Dumuzi's dood, legt Geštin-ana uit. En dat de bokken hun baard over de grond door het stof halen betekent dat het haar van Geštin-ana als een orkaan rondraait in de lucht. Dat de rammen in de aarde woelen met hun dikke hoorns betekent dat zij haar wangen met haar vingernagels openhaalt van verdriet over de dood van haar geliefde broer.

Dumuzi's zuster is nog niet uitgesproken of Dumuzi vraagt haar om op de heuvel op de uitkijk te gaan staan. Maar hij zegt dat ze eerst haar lichaam moet openkrabben, haar kleren en haar kruis. Dit zijn kenmerken van rouw en kennelijk meent Dumuzi dat zijn zuster zo de achtervolgers om de tuin kan leiden. Dat is vreemd, want in feite loopt zij daarmee vooruit op het onvermijdelijke noodlot dat hem treffen zal. Zij rouwt al om Dumuzi's dood terwijl hij nog in leven is.

Dumuzi roept naar zijn zuster dat zijn achtervolgers gemakkelijk te herkennen zijn aan hun nekstok en touwen waarmee ze gevangenen vastbinden. Geštin-ana rent naar de heuvel en kijkt om zich heen. Een vriendin waarschuwt haar: de grote 'nekbinders' komen eraan, zij komen voor Dumuzi! Zij varen met schepen over de rivier. Geštin-ana roept naar haar broer dat hij zich in het gras moet verbergen. Dumuzi antwoordt haar dat zij niet moet verraden waar hij zich heeft verstopt. Hij zal zich verbergen in een greppel van Arali. Arali betekent niet alleen 'steppe', maar ook 'onderwereld', en is dus opnieuw een voorbode van het onafwendbare lot dat hem te wachten staat. Geštin-ana bezweert haar broer dat ze hem niet zal verraden: *Als ik jouw plek verraad, dan mogen jouw honden mij opvreten!* Hetzelfde vraagt Dumuzi aan een vriend, die ook zweert dat hij hem niet zal verraden. *Als ik jouw plek verraad, zegt de vriend, dan mogen jouw honden mij opvreten! Jouw zwarte honden, jouw herdershonden, jouw rashonden, jouw bloedhonden - jouw honden mogen mij dan opvreten!* Zowel Geštin-ana als de vriend zeggen dus dat zij mogen sterven en als aas voor de honden mogen dienen als zij hun eed niet gestand doen.

Dan komen de achtervolgers. Zij worden aanvankelijk als demonen beschreven, maar even later zijn het rekruteringsofficieren die op bevel van de koning zijn gekomen om Dumuzi te halen. Deze liederen werden door de bevolking zeer gevreesd en de mythe omschrijft hen als doornen die in stilstaand water leven, volhardend als planten in de woestijn, sterk als stekelige planten in stinkende wateren. De achtervolgers grijpen Dumuzi's zuster, en proberen haar met geschenken te paaien om de verblijfplaats van Dumuzi bekend te maken. *Maar wie heeft ooit een zuster gekend die haar eigen broer verraadde?* Dan gaan de achtervolgers naar de vriend van Dumuzi. Deze laat zich omkopen voor een sloot met water en een veld met graan. De vriend neemt de achtervolgers mee om Dumuzi te zoeken. Ze vinden hem in een greppel van Arali.

Dumuzi ziet dat zijn vriend hem verraden heeft en slaat op de vlucht. Hij verstopt zich in het huis van de oude vrouw Belili. Hij vraagt aan haar om water uit te gieten zodat hij kan drinken, en meel uit te strooien zodat hij kan eten. Dit verzoek doet weer denken aan een dodenherdenking en lijkt deze aan te kondigen. De nabestaanden gieten voor de doden immers ook water uit en strooien meel voor hen op de grond. De oude vrouw doet zoals Dumuzi heeft gevraagd en verlaat daarna het huis. Daar zien de achtervolgers de oude vrouw. Kennelijk gedroeg Belili zich als een klaagster die om de dood van Dumuzi treurde. Daarmee bracht zij de achtervolgers op het spoor van zijn verblijfplaats. *Stel nu dat de Bellili niet zou weten waar Dumuzi verblijft, waarom zou ze dan zo bezorgd om zich heen kijken?* zeiden de achtervolgers tegen elkaar. Ze dringen haar huis binnen en vinden Dumuzi, ze omsingelen hem en binden hem met touwen vast.

Dumuzi weet te echter te ontsnappen en vlucht dit keer naar de schaapskooi van zijn zuster. Als zij haar broer ziet begint ze te schreeuwen naar de hemel en naar de aarde. Ze wrijft in haar ogen en ze krabt haar gezicht open. 'Ze krabde haar oren en krabde haar billen *op de plaats waar mensen het niet met elkaar over hebben*'. Geštinana deed wat haar broer haar gevraagd had om de achtervolgers op een dwaalspoor te brengen. De achtervolgers zouden denken dat hij al dood was omdat zijn zuster al om hem rouwde en zij zouden hun achtervolging staken. Maar het werkte precies andersom. De achtervolgers interpreteerden de rouwrituelen van Dumuzi's zuster als een aanwijzing dat zij op de hoogte moest zijn van zijn schuilplaats en het onontkoombare noodlot dat hem te wachten stond. Zij wisten nu dat Dumuzi zich bij haar schuilhield en drongen de schaapskooi binnen. Ze staken de schaapskooi in brand, gooiden de melkbus omver, trokken de drinkbeker van de haak en ze goten water in de smeulende oven. Het haardvuur van de woning doofde uit, een teken dat de bewoner was gestorven. Dumuzi was dood. Slechts de wind raasde door de stal.

De mythe vertelt niet waarom Dumuzi dood moest. Hij ging niet zomaar dood, hij werd vermoord. Dit thema komt in andere mythen terug en we zullen er later, als we veel meer over de mythen van Inanna en Dumuzi weten er nog op terugkomen. Dan zal blijken dat het bevel om Dumuzi te doden afkomstig was van niemand minder dan godin Inanna zelf.

¹ De mythe Dumuzi's droom werd vertaald door Herman Vanstiphout, *Heleden en goden van Sumer*, 1998, p. 230-231, r. 26-41

Volgende week: Inanna's reis naar de Onderwereld (I)